

**Naturskyddsföreningen
Huddinge**

YTTRANDE

2024-06-09

Till
Huddinge kommun
Plansektionen
Kommunalvägen 28
141 85 HUDDINGE

Ert dnr KS-2016/2361

plan@huddinge.se

Detaljplan för Aspen 3 m fl inom kommundelen Sjödalen

Naturskyddsföreningen Huddinge har lämnats tillfälle att granska ovan nämnt förslag. Enligt samrådsredogörelsen fick vi förslaget för synpunkter även i samrådsskedet men hade då inte möjlighet att svara.

Våra utgångspunkter

Naturskyddsföreningens strävan i alla sammanhang är att slå vakt om vår natur och vår miljö. Vi arbetar långsiktigt med grund i vetenskap och fakta mot alla former av natur- och miljöförstöring samt mot negativ påverkan på vårt klimat.

Planförslaget

Remissmaterialet är som alltid omfattande. Vi har valt att nedan citera de avsnitt som innehåller de egenskaper hos förslaget som vi i första hand vill bevaka.

(Ur planbeskrivningen Sammanfattning sid 5)

"Detaljplaneförslag för etapp 3, Aspen med flera, är ett led i omvandlingen av Storängen och innehåller en grundskola, en bollplan, en förskola samt en idrottshall. Syftet med detaljplanen är att skapa en attraktiv och inbjudande läromiljö med tillgång till service nära kollektivtrafik. Dessutom är målet att hantera vattenavrinning vid kraftiga regn och erbjuda rekreativsmöjligheter för boende i närheten.

Planområdet ligger i Sjödalen, cirka 800 m från Huddinge centrum och är cirka 5,4 ha stort. Planområdet avgränsas mot norr av Apelvägen, villabebyggelse och Bågvägen, mot väster Centralvägen och kvarteret Lagret i söder. I öster angränsar planområdet till naturområde mot sjön Trehörningen.

Efter en omprövning av beslutet om betydande miljöpåverkan den 31 januari 2023 ansåg Länsstyrelsen att det inte gick att utesluta att genomförandet av detaljplanen kunde medföra betydande miljöpåverkan, särskilt med hänsyn till fladdermöss.

(Detaljplan sid 7) Marken är till största delen av planområdet relativt flackt förutom en bergsrygg i områdets nordöstra del. Marken i den flacka delen består till största del av lera ovan friktionsjord på berg. Den västra delen är idag bebyggd och ytorna är mestadels hårdgjorda. I nordost mot Apelvägen är det naturmark som har lågt eller visst naturvärde med i huvudsak ung lövskog. Större delen av naturområdet har påtagligt värde med inslag av ädellövträd där några har högt bevarandevärde.

(Sid 8) På Sjödalsvägens södra sida pågår också ett planarbete med bostäder, förskolor och service i kvarteren Verkstaden, Hantverket och Tonfisken. På sikt förväntas hela Storängens industriområde omvandlas till en ny stadsdel med cirka 4500 nya bostäder.

(Sid 10) Skolgården förläggs delvis i linje med Sjödalsvägen och öppnar upp sig mot Apelvägen. Skolgårdens höjdsättning är viktig för områdets möjlighet att klara skyfall och tomtens marknivåer behöver anpassas till omkringliggande gator.

(Sid 11) Vid höga vattenstånd ska skolgården utformas för att leda ytvatten från norr vid Apelvägen till lägre nivåer i sydost mot parkstråket vid Lännavägen. Den inkluderar nedsänkta partier för att fördröja och ta emot dagvatten.

Närheten till Hörningsnäs koloniområde norr om Apelvägen och naturområdet med parkstråket i öster blir en stor tillgång som kan nyttjas i undervisning om det naturliga kretsloppet.

Då platsens naturliga nivåer sänks för att anpassa skolgården till områdets skyfallsplanering har ingen naturlig topografi och vegetation kunnat bevaras, med undantag för det större tulpanträd som växt i en av innergårdarna på det numer rivna tekniska nämndhuset. De planerade marknivåerna anpassas i detta läge till det befintliga och bevarade trädet.

Inga gräsytor föreslås då slitaget blir stort. Grönska i form av många träd av olika art och flera avgränsade planteringsytor blir den bärande grönstrukturen vilket bidrar till skuggning och behagligt mikroklimat. I den vilda och den aktiva zonen skapas robusta buskage som går att användas för lek. Gradänger och trappor tar upp skolgårdens nivåskillnader och ger skolgården ett stort utbud av hängytor med överblick över de olika lekzonerna. Vegetation väljs med omsorg för att hjälpa till att förtydliga årstidsväxlingarna.

(Sid 14) Förskolan placeras mot Apelvägen närmast naturområdet.

(Sid 15) Förskolans gård gränsar i öster- och söder mot naturmark som planeras som ett parkstråk med inslag av lek. ... Mot Apelvägen finns en ek som har högt naturvärde och på södra delen av förskolegården finns också ett antal skyddsvärda träd. Träden skyddas genom att byggnader inte får uppföras runt dessa. Gården eftersträvar att ta vara på den befintliga naturmarken så mycket som möjligt och att integrera lektytor inom den.

En rönn sparas för att ge lövskugga åt den trygga zonen.

Uppe på ett skogsbeklätt höjdparti längst bort från byggnaden återfinns den vilda zonen. Här tillåts vegetation vara mer vildvuxen. Tre ekar, en tall och en vårtbjörk kommer att skyddas från att fällas.

(Sid 21) Planområdets östra del, naturområdet, gränsar till villabebyggelsen och Bågvägen i norr samt mot industriområdet i söder och Lännavägen i öster. Området har en skogsbeklädd kulle som möter en lägre del i söder mellan Sjödalsvägen och Lännavägen... Centralt i området finns ädellövskog där de äldsta träden bedöms vara 150 – 200 år gamla. Den gamla ädellövskogen består av tallar, ekar och hassel. Området används idag till promenader, lek och motion. Områdets förskolor använder skogsområdet i sin verksamhet.

I planförslaget föreslås den södra delen av naturområdet bli parkmark. Där kommer marknivån att sänkas för uppsamling och fördröjning av stora regn. Det blir en påtaglig förändring av miljön. En belyst gång- och cykelväg mellan Sjödalsvägen och Lännavägen anordnas genom parkstråket.

Vid Apelvägen finns en ek som skyddas mot fällning. Även ekar på förskolegården föreslås skyddas mot fällning.

En dispensansökan skickas till Länsstyrelsen om att ta bort en allé som idag finns längs Sjödalsvägen. En informationstext har införts i plankartan att träd ska återplanteras inom planområdet. Träden ska i första hand återplanteras på skolgården för att bidra till att sammanbinda naturområdet mot Trehörningen med centrala Huddinge.

(Sid 34) Planbeskrivningen redovisar resultatet från den framtagna naturvärdesinventeringen (Ekologigruppen AB, 2019). I den återfinns ett objekt med höga naturvärden (naturvärdesklass 2). Tre objekt med påtagliga naturvärden (naturvärdesklass 3) finns i naturområdets östra, mellersta och västra delar. Övriga delar i naturområdet erhåller visst naturvärde (naturvärdesklass 4). Vid den bebyggda delen av planområdet har endast låga naturvärden identifierats.

(Sid 35) Planområdets natur är en del av en finmaskig grönstruktur som, genom sjön Trehörningen, har en koppling till Ornlångens naturreservat som är en del av den regionala grönstrukturen. Det är huvudsakligen eklevande insekter och fåglar kopplade till lövskogsmiljöer som nyttjar sambandet som livsmiljöer och spridningskorridor. Lännavägen utgör dock en barriär som försvagar sambandet i planområdet ned mot sjön Trehörningen. Storängsleden utgör även den en barriär till Ornlångens och Flemingsbergsskogens naturreservat (Ekologigruppen AB, 2019)

Totalt har 66 träd blivit inmätta och tilldelats en skyddsvärdesklass i naturvärdesinventeringen, varav 17 träd hamnar inom högsta kategorin, klass 1 - särskilt skyddsvärda träd. Av dessa är tio gamla ekar, tre vårtbjörkar, två tallar, en lönn och en

poppel. Majoriteten av de särskilt skyddsvärda träden finns inom de norra och centrala delarna av naturområdet. Trädbeståndet har en varierande ålder, som lägst 40 år och högst 250 år.

Träd av klass 2 bedöms som skyddsvärda och är nära att bli särskilt skyddsvärda. Dessa träd har redan utvecklat höga naturvärden och bedöms också vara väldigt värdefulla för att bibehålla en hög biologisk mångfald i skogsbeståndet.

Trettiofyra träd hör till klass 3 (värdefulla träd). Bland dessa återfinns björk, ek och av ett fåtal nästan gamla tallar (100–149 år). Dessa träd kommer i relativt kort sikt att utveckla höga naturvärden och övergå till klass 2.

Längs Sjödalsvägen finns en lindallé som omfattas av generellt biotopskydd. I övrigt omfattas inte denna del av planområdet av någon skyddad natur. Lindarnas vitalitet bedöms som begränsade på grund av flertal fysiska skador i stammar och grenverk, vilket uppskattas ge en förkortad livslängd på växtplatsen men även begränsningar i möjligheten att flytta träden (VIÖSAB, 2020).

(Sid 37) Omfattningen av de påtagliga naturvärden som kan bevaras på parkmarken beror främst på hur dagvattenanläggningen som ska byggas i parkmarken utformas. Vilka träd som avverkas och planteras kommer att styras av placeringen av kommande ledningar.

Större andelen av naturvärdena inom objekt 8 bedöms kunna bevaras eftersom dessa återfinns vid parkens kant där bland annat död ved och befintliga träd kan ligga kvar. Däremot kommer sannolikt majoriteten av naturvärden kopplade till objekt 11 att förloras eller ersättas. Dessa värden kopplas framför allt till förekomst av död ved.

Planförslaget innebär att av 64 inventerade träd bevaras 28 inom naturmarken medan 5 träd bevaras vid förskolan ett träd i naturmarkens södra gräns genom en skyddsbestämmelse. Det är framför allt träden som klassas som "Särskilt skyddsvärda (Klass 1)", nämligen 12 av 17 träd som bevaras.

Bland skyddsvärda träd är det 8 av 16 träd som bevaras och bland värdefulla träd är det motsvarande siffra 13 av 33.

Bland arterna är det främst ek som bevaras, inom naturmarken och en vid förskolan som får en skyddsbestämmelse. Den art som är mest utsatt för avverkning däremot är vårtbjörk som återfinns i parkmarken.

Utformningen av den nedsänkta ytan i stråket har som utgångspunkt att bevara eken och poppelns som är särskilt skyddsvärda. De träd som avverkas i samband med anläggandet av den nedsänkta ytan i parkstråket kommer att kunna återanvändas till naturpedagogiska inslag som exempelvis faunadepåer eller lekmiljöer för barn.

(Sid 38) Lindallén kommer att behöva avverkas för att möjliggöra breddning av Sjödalsvägen och anläggande av nya VA-ledningar. Under år 2019 beviljade Länsstyrelsen i Stockholm dispens från biotopskydd för tre träd som ingår i lindallén, medan övriga sju har bedömts undantas det generella biotopskyddet. Tidsfristen för dispensen har gått ut och en ny dispens har beviljats 2022-02-15. Länsstyrelsens villkor innebär att för varje avverkat träd (10 st) ska ett nytt lövträd av inhemsk art planteras i en ny allé inom planområdet.

(Sid 39) Enligt naturvärdesinventeringen förekommer två växtarter som är skyddade. Blåsippa som är skyddad enligt § 8 artskyddsförordningen och liljekonvalj som är skyddad enligt § 9 artskyddsförordningen. Dock är de regionala och lokala populationerna mycket vanliga.

Förutom naturområdenas struktur har naturvärdesinventeringen även uppmärksammat viktiga biotoper för fågel- och fladdermusarter.

Två fladdermusinventeringar har genomförts sommaren 2021 och 2023 (Afrý, 2024). Under inventeringen 2023 genomfördes också en koloniinventering samt en hålträdmätning inom Aspens grönområde. Samma arter påträffades 2023 som under 2021; nämligen dvärgpipistrell, nordfladdermus och vattenfladdermus samt indikation av förekomst av släkt Myotis sp. Fladdermössen bedömdes inte utnyttja området för jakt men hålträd och stensamlingar i området bedömdes kunna utgöra boplatser. Inga fladdermuskolonier påträffades under inventeringarna (Afrý, 2024). En viloplats i en gammal grov ek (Träd A28) samt ett flertal potentiella bo/viloplats i de hålträd som finns inom området påträffades under inventeringen 2023

(Sid 40) En fågelinventering gjordes under fyra tillfällen mellan april och juni 2022 (Naturföretaget, 2022). Totalt observerades 21 fågelarter varav 19 bedömdes kunna häcka inom inventeringsområdet. Fyra av de observerade fågelarterna är rödlistade som nära hotade (NT) och två som starkt hotade (EN). Dessa är björktrast (NT), fiskmå (NT), gråkråka (NT), svartvit flugsnappare (NT) respektive grönfink (EN) och tornseglare (EN)

Majoriteten av de särskilt skyddsvärda och skyddsvärda träden bevaras inom planområdet. Skyddet sker genom att reglera området med högt naturvärde som naturmark samt genom skyddsbestämmelser på utvalda särskilda skyddsvärda träd. All mark av högt naturvärde och där karakteristiska särdrag bevaras. Att en viss negativ påverkan sker i mark med påtagligt naturvärde kan ske. Dock skapar detaljplanen förutsättningar för att förstärka och skapa nya naturvärden.

Detaljplanen bedöms inte påverka de inventerade fladdermusarternas gynnsamma bevarandestatus nationellt, regionalt eller lokalt (Afrý, 2024). Majoriteten av de hålträd som kan utgöra potentiella boplatser och livsmiljöer för fladdermus bevaras och skyddas genom planbestämmelser. Detta förutsätter att skyddsåtgärder vidtas både under genomförande och detaljplanens livstid, bland annat genom anpassad belysning vid ett planerat cykelstråk. Att planerad parkmark blir en översvämningsyta bedöms kunna förstärka områdets funktion för födosökning.

Detaljplanen bedöms inte heller påverka de inventerade fågelarternas gynnsamma bevarandestatus (Naturföretaget, 2022). Detaljplanen bidrar inte i de olika arternas orsak till populationsminskningar. Detaljplanen bedöms även skapa förutsättningar för att förstärka fåglarnas livsmiljö genom att möjliggöra för tillämpning av åtgärder.

Sammantaget görs bedömningen att planförslaget är förenligt med Artskyddsförordningens fridlysningsbestämmelser 4–9 §§.

I syfte att artskyddet inte ska utlösas krävs olika kompensationsåtgärder. Placering av holkar för fåglar och fladdermöss ska bland annat planeras och genomföras. Syftet är att bibehålla och förbättra områdets ekologiska funktion för såväl fladdermöss som fåglar. Minst ett 20-tal holkar för fladdermus ska anläggas.

Eftersom fladdermöss påverkas av konstgjord belysning ska planerat cykelstråk i första hand placeras så lång ifrån naturmarken som möjligt. Det i syfte att skapa ett ostört mörkt stråk mot naturmarken som även kan användas av fladdermöss för att söka föda lokalt och förflytta sig obehindrad i östergående riktning mot Lännaviken. Den belysning som tillkommer vid det planerade cykelstråket ska utformas på ett sådant sätt att övrig naturmark hålls mörk med minsta möjliga ljudstörningar. Valet av belysning, med avseende på våglängd och styrning, ska väljas utifrån vad som medför minsta störningar för fladdermöss. Armaturer ska hindra önskad ljusspridning mot naturmarken och trädkronor genom bland annat sänka höjden på belysningen samt avskärmning genom anläggning av ny vegetation.

(Sid 41) Större delen av exploateringen kommer att ske på redan bebyggd mark men viss inverkan kommer även ske i naturområdet. Det innebär att ekosystemtjänster kopplade till främst träd och annan vegetation kommer att påverkas av detaljplanens genomförande. Avverkning av träd minskar bland annat den biologiska mångfalden och möjlighet att binda koldioxid samt bidra till bullerdämpning och luftrening. Områdets naturliga förmåga att ta omhand om vatten minskar även vid en exploatering i naturområdet då naturmark hårdgörs.

Inom ramen för ekologisk kompensation har detaljplanens initiala fokus varit att undvika negativ påverkan på befintliga naturvärden genom placering av byggnadskroppar och skolgårdar. Detta har resulterat i att samtliga ekar och majoriteten av de inmätta träden bevaras. Största delen av naturmarken lämnas orörd då ingrepp som endast anses nödvändiga genomförs. Till detta hör utveckling av det planerade parkstråket med den nedsänkta ytan som ska kunna rena och fördröja dagvatten och hantera vattenmängderna som uppstår vid skyfall och höga vattenflöden.

För kvartersmarken har ett PM om grönkompensation (Total Arkitektur & Urbanism, 2021) tagits fram för att jämföra skillnaderna mellan nuvarande och framtida markanvändning, föreslå kompensationsåtgärder och redogöra hur ekosystemtjänster tillskapas. Enligt PM:et kommer andel hårdgjord yta att minska något med planförslaget men som helhet minskar även andel gröna ytor jämfört med nuläget. För att kompensera för minskad andel gröna ytor föreslås förrådsbyggnader ha vegetationsklädda tak samt att idrottshallens östra fasad blir vegetationsklädd med klätterväxter. Förutom träd och buskar föreslås planteringsytor som kompensation för gräsytor samt att växtbäddar för fördröjning och rening av dagvatten föreslås. Skolgårdarna bidrar med kulturella ekosystemtjänster då odling, träd, död ved, holkar och öppen dagvattenhantering är viktiga inslag till undervisning.

(Sid 42) Eftersom den nuvarande kvartersmarken bedöms ha låga naturvärden kommer det att finnas möjlighet att tillskapa högre värden med varierande vegetation av bärande och nektarrika perenner, buskar och träd, samt växtbäddar, planteringsytor och gröna tak. I sin helhet tillskapas ekosystemtjänster såsom klimat-, buller- och vattenreglering, pollination, vatten- och luftrening samt rekreation, estetik och utbildning.

Som kompensationsåtgärd för lindallén ska minst tio svenska lövträd planteras inom planområdet. Några av de nedtagna träden avses placeras ut som faunadepå inom och/eller utanför planområdet. Vidare kommer de träd som avverkas i naturområdet i direkt anslutning till parkstråket kunna återanvändas som naturpedagogiska inslag och i lekmiljön för barn, både innanför och utanför planområdet samt läggas ut som faunadepåer. Då sex av femton hålträd kommer att avverkas ska det inom och i nära anslutning till naturområdet sättas upp fågel- och fladdermusholkar som kompensationsåtgärd för att fortsatt möjliggöra viloplats för fladdermöss och fåglar.

Våra synpunkter

Några kommentarer om den utförliga citeringen ovan:

* (Antalet inventerade resp. skyddsvärda träd varierar i planbeskrivningen.)

* *Detaljplanen bedöms även skapa förutsättningar för att förstärka fåglarnas livsmiljö genom att möjliggöra för tillämpning av åtgärder.*

En luddig beskrivning av vaga ambitioner. Vi hoppas att dessa leder till konkreta och verkningsfulla åtgärder.

* *Sammantaget görs bedömningen att planförslaget är förenligt med Artskyddsförordningens fridlysningsbestämmelser 4–9 §§.*

I syfte att artskyddet inte ska utlösas krävs olika kompensationsåtgärder.

Här anar vi att bedömningen inte är helt säker?

* Vi värdesätter omsorgen om fladdermössen.

* *Inom ramen för ekologisk kompensation har detaljplanens initiala fokus varit att undvika negativ påverkan på befintliga naturvärden genom placering av byggnadskroppar och skolgårdar. Detta har resulterat i att samtliga ekar och majoriteten av de inmätta träden bevaras.*

Detta uppskattar vi.

Vår sammanfattande bedömning är att ambitiösa inventeringar har genomförts och i stor utsträckning fått påverka planförslaget. Vi förstår att de åtgärder som krävs för att hantera kraftiga nederbörds mängder bl a innebär att träd måste fällas. Många av dem är stora och ståtliga och vi önskar att de finge stå kvar. Men vi utgår från en fortsatt omsorgsfull analys så att så få träd som möjligt offras. Hellre fria än fälla!

Med detta sagt finner Naturskyddsföreningen Huddinge att förslaget till detaljplan för Aspen 3 m fl från våra synpunkter är acceptabelt.

/Styrelsen

Naturskyddsföreningen Huddinge